

Суховієнко Н.А.

*кандидат педагогічних наук, логопед,
Консультативно-лікувальний центр патології мовлення,
Київський міський психоневрологічний диспансер № 5*

ІНКЛЮЗИЯ ЯК БЕЗБАР'ЄРНИЙ ДОСТУП ДО ОСВІТИ

Напрямок розвитку сучасного світового співтовариства спрямований на дотримання загальнолюдських цінностей, серед яких повага до людського розмаїття, людської гідності й принципів солідарності та рівності. В межах галузі освіти такі ідеали втілені в інклюзивній освіті.

За визначенням, інклюзивна освіта є гнучкою, індивідуалізованою системою навчання дітей з особливими потребами в умовах масової загальноосвітньої школи за місцем проживання. Інклюзивна освіта покликана зменшувати бар'єри до отримання освіти, і тому орієнтується перш за все на дітей з порушеннями норми розвитку, які внаслідок чого мають особливі освітні потреби – в такому випадку середовище в якому перебуває дитина підлаштовується під її можливості, дозволяючи при цьому перебувати в загальноосвітньому просторі. В цьому полягає одна із специфічних рис інклюзивної освіти – вона передбачає повну адаптацію освітнього процесу до можливостей вихованців, учнів, із врахуванням їх індивідуальних відмінностей, а не навпаки.

Австралійський дослідник Р. Джексон визначає інклюзію як фізичну присутність в одному освітньому середовищі із однолітками, у межах встановленого часу, правил та за умови занурення в один і той самий навчальний матеріал [8, с. 5]. Мета інклюзивної освіти полягає в ліквідації соціального відчуження, через негативні відносини і відсутності належного реагування на відмінності за расовою ознакою, етнічним походженням, економічним становищем, соціальним статусом, мовою, релігією, статтю, сексуальною орієнтацією й індивідуальними здібностями [6, с. 4].

Дослідниця В. Болдирева акцентує увагу на прогресивності інклюзивної освіти: «Ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію, забезпечує однакове ставлення до всіх людей, але створює спеціальні умови для дітей, що мають особливі освітні потреби, стає провідною в політиці більшості країн світу» [2, с. 16]. Перевага втілення інклюзивної освіти задля соціальної рівності усіх дітей не викликає сумнівів: «інклюзивна модель освіти є підходом, що дозволяє знаходити методи трансформації освітніх систем для задоволення освітніх потреб особливих дітей» [3, с. 64].

Практична реалізація інклюзивної освіти створює безбар'єрне середовище, в якому є можливості для будь-якої особистості «незалежно від віку й статі, етнічної належності, здібностей, наявності або відсутності особливостей у розвитку, брати участь у житті суспільства й робити свій

внесок в його розвиток. У такому суспільстві особливості поважають і цінують» [4, с. 14].

Для успішної реалізації інклюзивної освіти в межах навчального закладу, вчителі, асистенти, психологи, інші фахівці та в цілому освітня система, мають бути готовими до перешкод та складнощів, що можуть виникати:

– неоднорідність контингенту у класі може створювати проблемні ситуації, зокрема учням, які успішно навчаються, позбавляючи їх можливості просуватися у навчанні швидше і успішніше, сповільнюючи зростання здібних учнів;

– діти, які мають труднощі у навчанні, потрапляють у невиконані та несправедливі умови конкуренції, їм може бракувати достатньої кількості уваги;

– перед вчителями постає складна моральна проблема: кому надати уваги, турботи, часу?;

– країні необхідні громадяни, котрі мають інтелектуальний потенціал [5, с. 192].

Для подолання цих перешкод навчальний заклад має втілити ряд завдань, які влучно виокремила дослідниця Н. Буковцова:

1) забезпечити нормативно-правову базу процесу інклюзивної освіти дітей з особливими потребами в системі загальної освіти;

2) забезпечити освітній процес професійно підготовленими педагогами загальної освіти і фахівцями супроводу, здатними реалізувати інклюзивний підхід;

3) створити «безбар'єрне» освітнє і соціальне середовище інклюзивної освіти, що буде орієнтоване на принципи прийняття і взаємодопомоги;

4) створити комплексну модель діяльності фахівців різного профілю, які забезпечують процес супроводу дитини з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти;

5) розробити наукове, програмне, методичне забезпечення інклюзивної освіти (навчальні плани, навчальні програми (їх варіанти), при необхідності – спеціальні підручники і робочі зошити, навчальні посібники для самого учня);

6) активно використовувати можливості дистанційної освіти, як сучасного й ефективного інструменту реалізації компетентнісного підходу в освіті;

7) забезпечити міжвідомчу взаємодію та соціальне партнерство між організаціями, установами, відомствами, що забезпечують психолого-педагогічну і соціальну підтримку дітей з особливими потребами;

8) забезпечити організацію взаємодії закладу з сім'єю, яка виховує дитину з особливими потребами [1, с. 139].

За умови виконання перелічених завдань та врахування можливих труднощів і перешкод, інклюзивна освіта може бути успішно втіленою та функціонувати ефективно не тільки для дітей з особливими потребами, а для усіх учнів навчального закладу.

Список використаних джерел:

1. Буковцова Н.И. Инклюзивное образование детей с ограниченными возможностями здоровья: проблемы и перспективы. *Инклюзивное образование: методология, практика, технология* : материалы международной научно-практической конференции 20-22.06.2011. Москва : Московский городской психолого-педагогический университет, 2011. С. 138-140.
2. Болдирева В.Е. Інтеграція та інклюзія як основні моделі навчання дітей з особливими освітніми потребами. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. 2012. № 9. С. 10–17.
3. Войтко В. Можливості інклюзивної освіти дітей із затримкою психічного розвитку. *Формування готовності педагогічних працівників до роботи з дітьми з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання* : тематичний збірник праць. Рівне : РОІППО, 2014. С. 60-71.
4. Колупаєва А., Таранченко О., Білозерська І. Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. Київ: АСК, 2012. 308 с.
5. Колупаєва А.А. Стратегія сучасної освітньої політики: від сегрегації до інклюзивної освіти. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. 2013. Вип. 4(1). С. 187-194.
6. Руководящие принципы политики в области инклюзивного образования / Организацией Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры. ЮНЕСКО, 2009. 36 с. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0017/001778/177849r.pdf> (дата обращения: 19.05.2019).
7. Суховієнко Н. Професійна підготовка вихователя до роботи в інклюзивній освіті. *Педагогіка та психологія: сучасний стан розвитку наукових досліджень та перспективи*: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 13–14 жовт. 2017 р.). Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2017. С. 91–95.
8. 202. Jackson B. Inclusion or Segregation for Children with an Intellectual Impairment: What does the Research Say? *Queensland Parents for People with a Disability*. 2008, June. 28 p. URL: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Disability/StudyEducation/NGOs/AustraliaNationalCouncilIntellectualDisability2.pdf> (last accessed: 19.05.2018).

Філоненко Д.В.

аспірантка,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ІНФОРМАЦІЙНО-ПРЕДМЕТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ФАКТОР МОТИВАЦІЇ ІТ-СПЕЦІАЛІСТІВ

В умовах сьогодення інтенсивно розвивається технічна і професійна основа сучасних інформаційних технологій: програмне і апаратне забезпечення. До фахівців в області комп'ютерної техніки пред'являються дуже високі вимоги: здатність вільно орієнтуватися в професійній предметній області, здатність проаналізувати, вибрати і самостійно освоїти кошти реалізації завдання з розрахунком на їх можливі зміни. Однак, як